

BİTKİ RÖLÖVESİ

Rölöve çalışmaları, mimarlık ve peyzaj mimarlığı alanında, kültürel miras niteliğindeki saraylar, köşkler, kasırlar, cami ve kilise gibi çeşitli dini yapılar, kaleler, çeşmeler vb. çok farklı nitelikte ve ölçekte yapıları konu alabilmektedir. Bu çalışmaların, yapılar ile birlikte çevrelerini de ele alması gerekmektedir.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmelik'te kentsel sit alanları, "tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan, kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlar" olarak ifade edilmişlerdir.

Rölöve çalışmaları kapsamında yapılar ile birlikte dış mekan ögelerinin ve bu anlamda önemli yere sahip olan bitkilerin saptanması önem taşımaktadır.

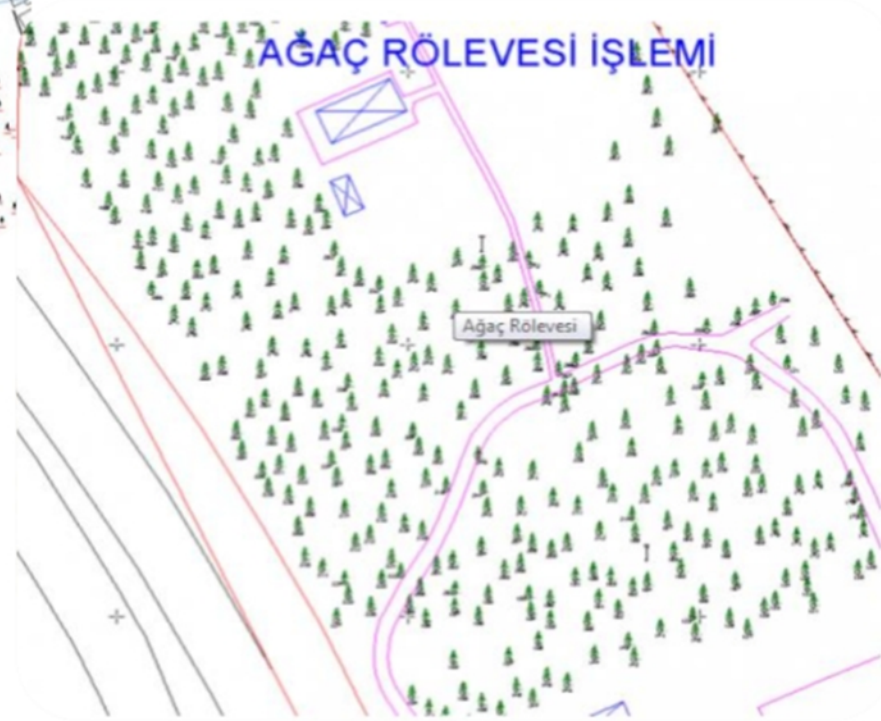
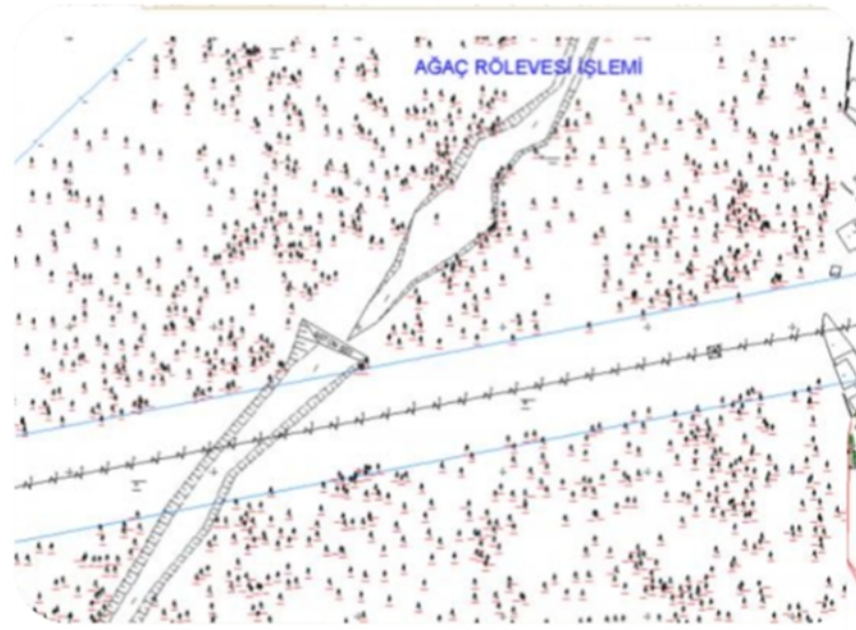
IFLA Tarihi Bahçeler Seksiyonu Başkanı Rene Pechere, restorasyon sırasında yapıtların, çevre ile uyuşmasında bitkisel materyalin oynadığı role dikkat çekmektedir.

Bu alanlar dışında tarihin farklı dönemlerinde çeşitli kültürleri yansıtan, bahçe özellikleri ile ön plana çıkmış ve değer taşıyan mekanlar da bulunmaktadır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre tabiat parklarında yer alan kontrollü kullanım alanlarında, öngörülen konaklama tesisleri, günübirlik kullanım alanı, çadırılı kamp alanı vb. uygulamalarda **ağaç rölöveli** 1/500 veya 1/200 ölçekli plankote üzerinde kentsel tasarım uygulama projeleri hazırlanıp onaylanması gerekmektedir.

Ağaç Rölövesi (<http://www.tunaormancilik.com/agac-roleve-plani-yapimi/>)

Ayrıca her tür peyzaj planlama ve tasarım çalışmasında, alanın mevcut bitki dokusu incelenip, bitki rölevesi çıkartılmalı, korunmaya değer veya tescilli anıt ağaç özelliğindeki bitkiler harita üzerinde işaretlenmelidir.

IFLA Tarihi Bahçeler Seksiyonu Başkanı Rene Pechere, restorasyon sırasında yapıtların, çevre ile uyuşmasında bitkisel materyalin oynadığı role dikkat çekmektedir.

Bu alanlar dışında tarihin farklı dönemlerinde çeşitli kültürleri yansıtan, bahçe özellikleri ile ön plana çıkmış ve değer taşıyan mekanlar da bulunmaktadır.

Bitki rölövesi oluşturulması için öncelikle

- yerleşim plan / kesit / görünüş krokilerinin yapılması ve
- yerleşim plan / kesit / görünüş fotoğraflarının çekilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmaların yapılması sırasında yapısal tüm öğelerle birlikte bitkiler de krokiler üzerine işaretlenmektedir.

Yerleşim Plan Krokisi Yapmak :

Alanda bulunan tüm binaların yalnız zemin katı dış konturları, pencere ve kapı boşlukları çizilir, çevresindeki yaya yolları, duvarlar, çitler, ağaçlar, bitkiler, bahçe mobilyaları, su yolları, bahçe kapısı, kaldırım genişliği ve yol çizilerek tamamlanır. Tüm bu elemanlar çizilirken özellikle sayılarına dikkat edilerek mümkün olduğunca orantılı krokiler yapılır.

Yerleşim plan krokisini çizmek için varsa mevcut haritalar veya imar planı örneğinden yararlanılmalıdır. Bu planlarda bina konturları mevcut olduğundan, belirtilen diğer elemanlar bu plana işlenir.

Yerleşim Plan Krokisi

Yerleşim Kesit Krokisi Yapmak :

Bu kroki esas bina kesitinin parsel etrafındaki yollara kadar uzatılmış halidir. Varsa görünüşe giren diğer binalar, duvarlar, setler, ağaçlar, bitkiler vb. çizilerek binanın yol ile ilişkisi kurulur.

Bu krokide kesite giren esas bina yalnız zemin katı ile de gösterilebilir; tüm binanın kesit krokisi ayrıca çizilmiş olduğundan çevre ilişkisinin yalnız zemin katında kurulması yeterlidir.

Yerleşim Görünüş (Siluet) Krokisi Yapmak :

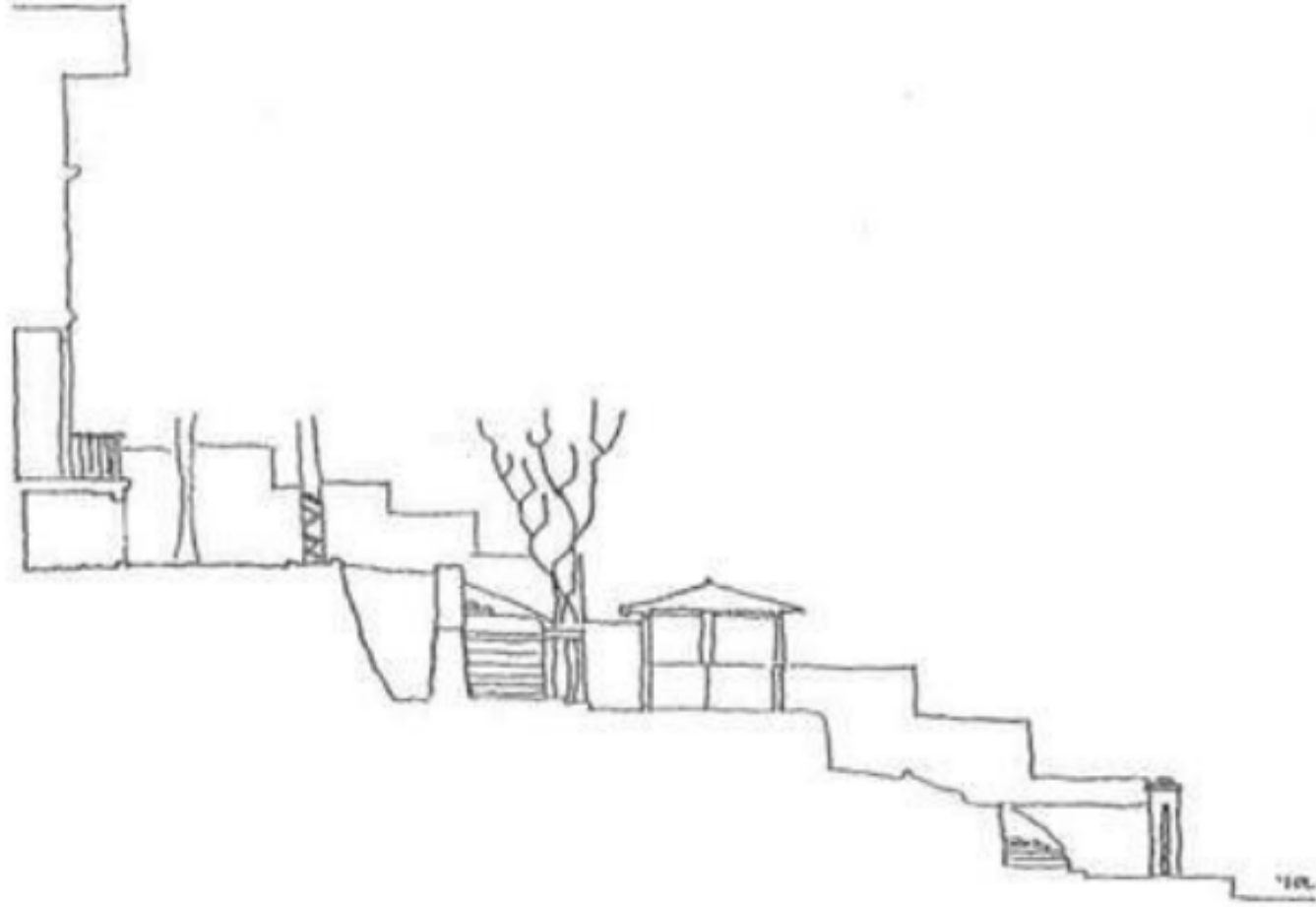
Siluet, yolun ortasından geçip binalara doğru bakan bir kesittir. Binalar ve kaldırım görünüş, sokak kesit olarak ifade edilir. Siluet çizimi binanın kendisini ve iki tarafında iki binayı içerir, başka bir deyişle beş bina görünüşünden oluşur.

Siluet krokisi için cephe krokisi çizilmiş bina esas alınarak yanlarındaki binaların kat adetleri, pencere ve kapı yerleri, yükseklikleri, yalnız kontur ve birbirlerine göre orantılı olarak çizilir.

Detayları çizmeye gerek yoktur, fotoğraftan tamamlanır. Çatının genel oturuşu, bacaların yerleri gözlenerek çizilir.

Yerleşim Görünüş (Silüet) Krokisi

Yerleşim Görünüş (Siluet) Krokisi

Yerleşim Plan Fotoğrafı Çekmek:

Yerleşim plan çizimleri için fotoğraf son derece yararlıdır. Amaç bahçe-bina-yol ilişkisinin tamamını fotoğraflamaktır. Bunun için, bina bir bahçe içinde ise bahçenin dört köşesinden binaya doğru ve binanın dört köşesinden bahçeye doğru, fotoğraf çekmek gereklidir.

Fotoğraf çekim yerleri bir plan üzerinde işaretlenir. Yerleşim planında bulunan setler, duvarlar, bahçe duvarları, alçak binaların çatıları, çatı şekilleri, ağaçlar, çiçek tarhları vb. gibi elemanları plan görünüşü olarak çekmek için rölövesi yapılmakta olan binanın en üst kat pencerelerinden, her bir dört cephesinden aşağıya doğru fotoğraf çekilir.

Yerleşim Kesit Fotoğrafı Çekmek:

Eğer bina bir bahçe içindeyse yerleşim kesit çizimi için fotoğraf çekilebilir. Binadan geçip yola kadar uzanan kesitte görünüşe giren ağaç, set, duvar, bina gibi elemanlar fotoğraf ile tespit edilip, kesitte görünüş olarak işlenebilirler.

Yerleşim Görünüş (Siluet) Fotoğrafı Çekmek:

Siluet çizimlerinde kullanılmak üzere çekilen fotoğraflar perspektif içermelidir.

Siluet çiziminde, ister bahçe içinde, ister bitişik bina olsun, fotoğrafın katkısı plan ve kesitte olduğundan çok daha fazladır, fotoğraf olmadan siluetin çizilmesi çok zordur.

Siluet fotoğrafında önemli olan tüm binaların biribiri ile perspektif ilişkisini kurmaktır. Bunun için önce rölövesi yapılmış binanın siluete girecek cephesi tam karşıdan çekilir. Bu fotoğrafı mümkün olduğunca perspektifsiz olarak çekmek gereklidir.

Bundan sonra esas bina perspektife sokularak iki yanındaki binalarla beraber çekilir. Bu çekimlerde özellikle perspektif olmalıdır, böylece esas binanın bilinen ölçülerinin yan binalarda nerelere geldiği takip edilebilir. Esas binadan sonra ikinci bina birinci bina ile beraber perspektif olarak çekilir.

Çatı eğimlerinin şeklini ve yüksekliklerini görebilmek ve baca yüksekliğini bulabilmek için yüksek bir yerden veya uzaktan genel görünüş çekilir.

Bir bütün olarak ele alındığında yerleşim fotoğrafları hem plan, hem kesit, hem de görünüşte (siluette) yararlanmak amacıyla kullanılabilir. Önemli olan amaca uygun fotoğrafın çekilmiş olmasıdır.

Yerleşim plan ölçüsü almak demek, ölçme işlemi bitmiş olan zemin katın parsel üzerinde oturduğu yeri tespit etmek demektir. Eğer önceden çap ya da plan üzerine oturum çizilmişse o zaman oradaki değerler esas alınır. Ama bu değerler yoksa ölçümlerin yapılması gerekir.

Önce arazide pusula ile yön tayini yapılması gerekir. Arazi üzerine zemin kat oturum yönü tespit edildikten sonra mevcut binanın bahçe ya da parsel içindeki oturum yerini bulabilmek için parsel içinde yer alan ve binanın en az iki cephesini gören noktaları tespit etmek gerekir. Bu noktalar, röper noktalarıdır. Bahçe içinde yer alan bir çeşme, duvar köşesi, direkler, komşu binalar ya da ağaçlar bu işlem için ideal olan noktalardır.

Röper noktası olabilecek hiçbir şey bulunamazsa o zaman binayı iki cepheden görebilen yerlere çivi ya da kazıklar çakılarak bu noktalar oluşturulur. Bu nokta yerlerini tespit ederken noktaların bir tanesi en azından diğer iki noktayı görecek yerde olmasına dikkat edilmelidir.

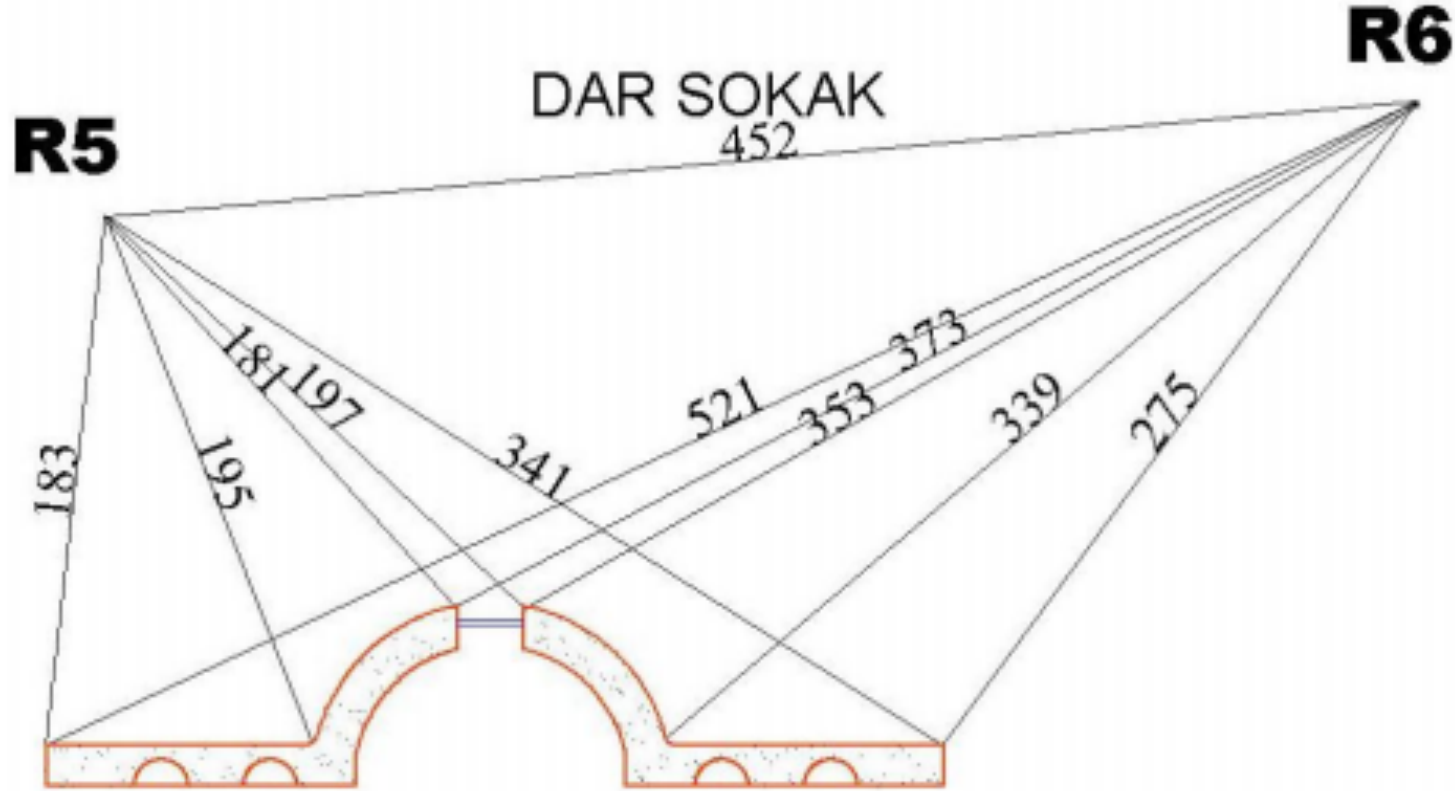
Nokta tespiti yapıldıktan sonra bu noktaların birbirleri ile ve parsel sınırı ya da köşesi ile olan mesafeleri ölçülerek krokiye işaretlenir. Ölçme işleminde ölçü doğrularınının kapalı üçgen meydana getirmesine dikkat edilmelidir. Eğer üçgen oluşmuyorsa çizim yapacak ekip yerleştirme yapamaz.

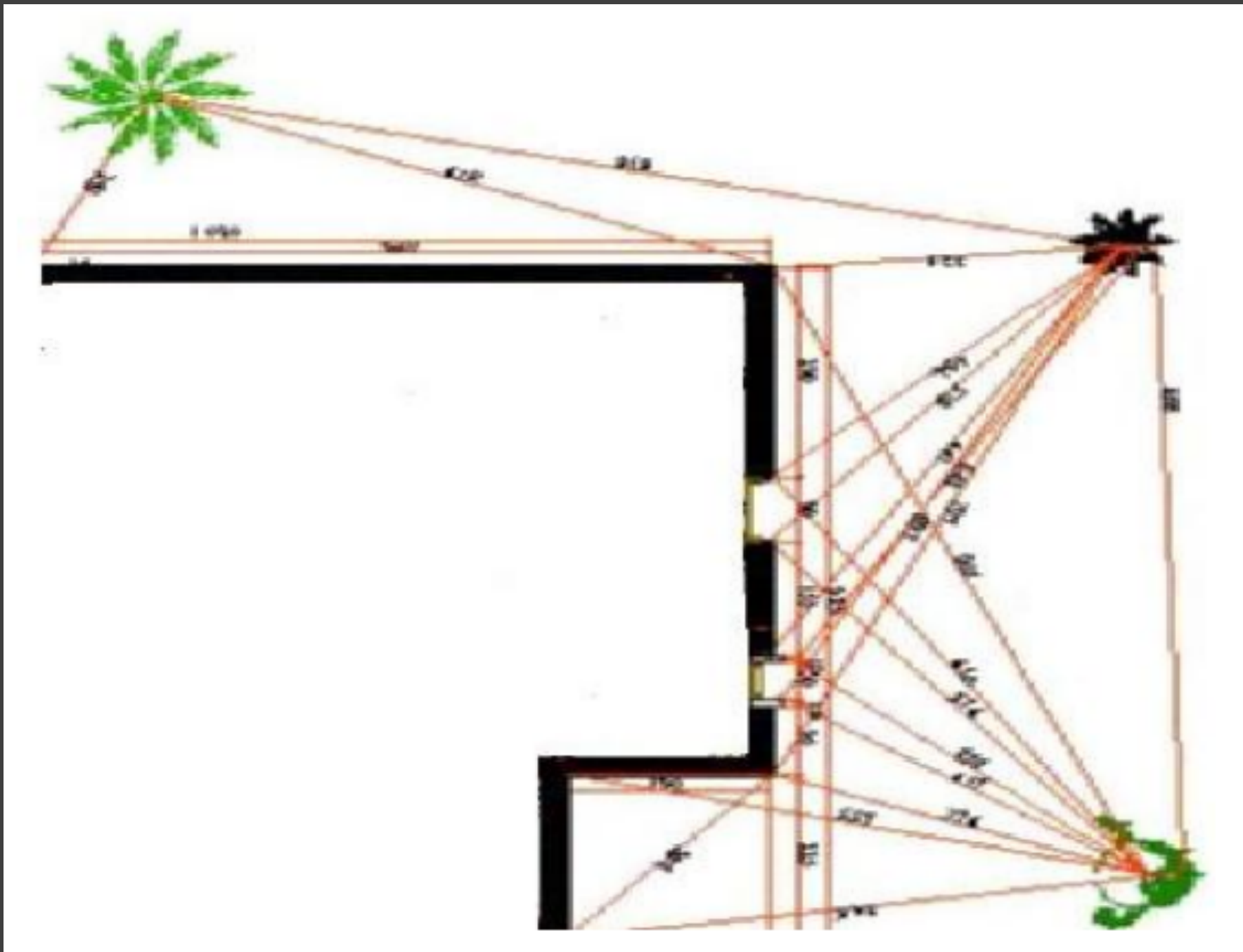
Röper noktası olarak ağaçlar seçilmişse o zaman ağaçların gövde çevreleri de ölçülmeli ve ağaca kadar olan mesafeye çevre / π (pi) değerinin yarısı eklenmelidir.

Uzun mesafeli ölçmelerde şerit metrenin sarkma yapması ve germe işleminin yorucu olması nedeniyle şerit metre yerine dijital uzaklık ölçerler kullanılmalıdır.

Röper noktalarına göre ölçme

Bu yöntemde ölçme, ölçülen uzunlukların sabit bir noktaya bağlı olarak ölçüsünü almaktır. Bu yöntem daha çok bina dışında olan elemanların ölçümünde kullanılır. Bina dışında bulunan bir elemanın köşe noktalarının her biri iki sabit noktaya bağlı olarak ölçülebilir. Böylece sadece yatay uzunlukları ölçerek binanın çevresindeki tesislerin ölçülerini almış oluruz. Ayrıca bina içindeki sabit eşyaların ölçümünde odanın bir köşesi röper noktası olarak alınabilir. Röper noktalarına göre ölçme, haritacılık ve restorasyon konularında hassas olarak uygulanabilir.

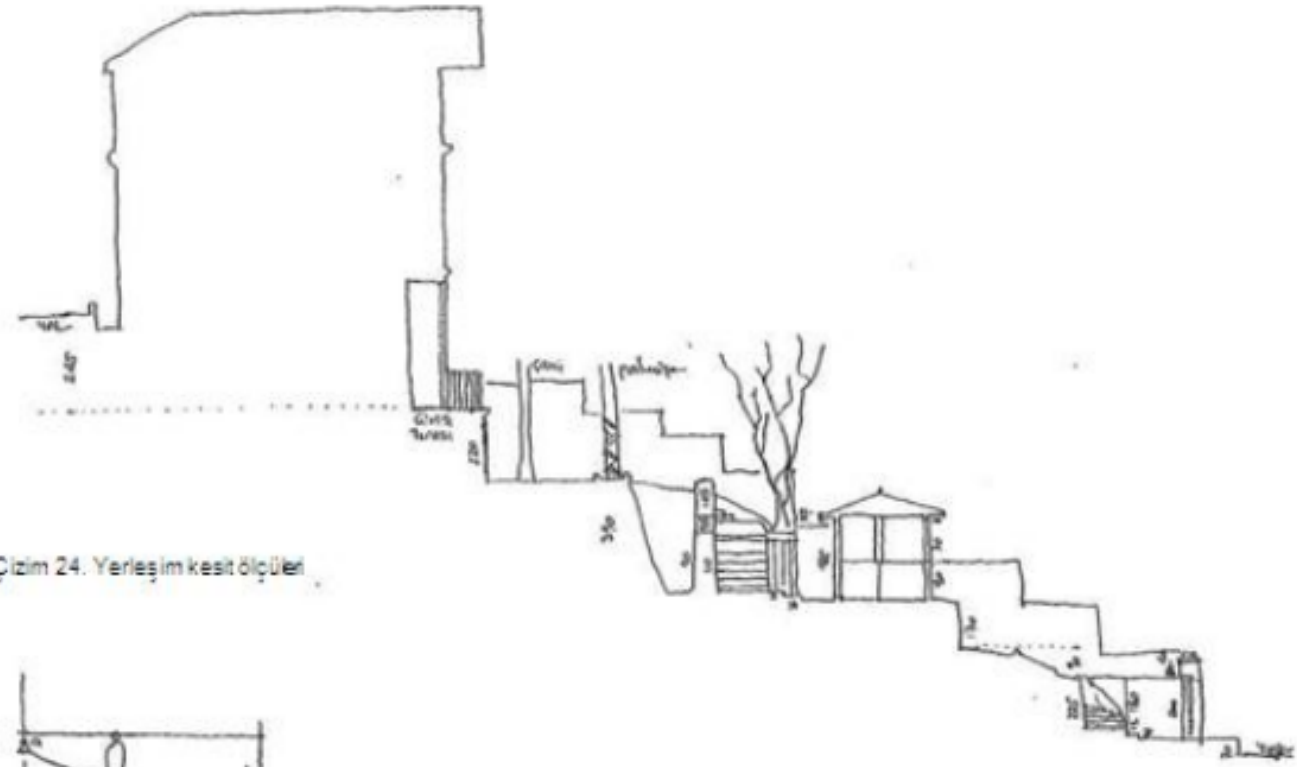

Yerleşim Planında Yer Tespiti

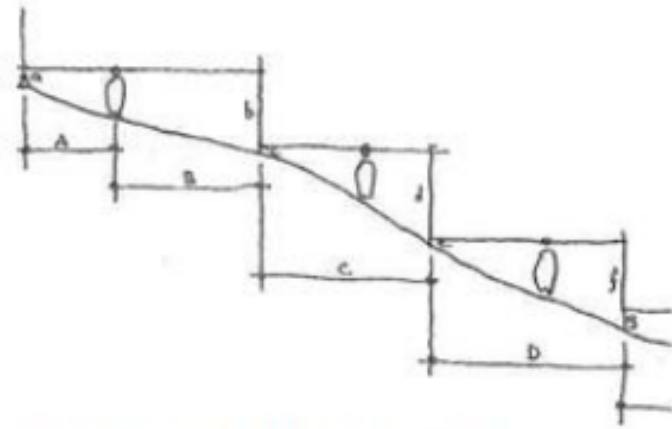
Arazi Eğimi Ölçmek:

Kesit çizgisi üzerindeki arazi eğimini belirlemek için nivo, teodolit, el nivosu veya su terazisi kullanılır. Yükseklik ölçmek için mira veya katlanır tahta metre kullanılabilir. Mira veya açılmış halde tahta metre dik olarak arazinin bir köşesine konur. Düz bakış aleti ile (nivo, teodolit veya el nivosu) bakacak rölöveci metrenin altına yakın bir yerini görene kadar geriler. Bu aletlerin dürbünü ile a noktasını okur. Kendisi olduğu yerde 180 derece döner. Metreyi tutan rölöveci bu sefer arkadaşı bakış aleti ile metrenin ucuna yakın bir yerini görene kadar geriler, bakış aleti ile metre üzerinde b ölçüsü okunur. Bu sefer ölçüm aletini taşıyan rölöveci yerinde 180 derece döner, bakış aletini taşıyan, ölçüm aletinin alt kısmını görene kadar geriler.

Bu arada eğer arazi boyutları belli ise (röperli kroki, ölçekli vaziyet planı) bir uzunluk ölçüsü almaya gerek yoktur, belli değilse her seferinde metreci-aletçi arasındaki mesafeyi yatay olarak okumak gerekir.

Çizim 24. Yerleşim kesit ölçüler

Çizim 25. El nivosu, teodolit ile arazi edimi ölçmek.

Bitki rölövesi yapılması ile alanın mevcut durumu saptanmış olacaktır. Sonrasında restorasyon ve koruma çalışmalarının yapılabilmesi için

- **alanın daha önce yapılmış rölöveleri,**
- **eski fotoğrafları**
- **alan bilgisine sahip, farklı dönemlerde çekilmiş hava fotoğrafları**
- **haritalar**
- **kent planları**
- **gezginlerin notlarında yer alan gözlemler değerlendirilmeli ve alanda farklı dönemlerde ortaya çıkan değişiklikler tespit edilmelidir.**

